

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnne 23.9.2026

**Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027
(HE 175/2026 vp)**

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto. Uudet elinvoimakeskukset aloittivat toimintansa vuoden 2026 alussa. Samassa yhteydessä valtion aluehallinnon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkautettiin. Itä-Suomen elinvoimakeskuksessa käytiin muutosneuvottelut kevään 2026 aikana, ja uudistettu organisaatio nimitettyine avainhenkilöineen aloitti toimintansa 1.7.2026.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää maakuntaliiton ja Itä-Suomen elinvoimakeskuksen välistä hyvää ja tiivistä yhteistyötä erittäin tärkeänä aluekehittämisen onnistumiselle. Molemmilla toimijoilla on aluekehittämisessä oma keskeinen ja toisiaan täydentävä roolinsa. Elinvoimakeskus tuo yhteistyöhön valtion aluehallinnon tehtävät, asiantuntemuksen ja toimeenpanovastuun, kun taas maakuntaliiton vahvuutena ovat kokonaisvaltainen aluekehittämismvastuu sekä maakunnan, sen kuntien ja muiden alueellisten toimijoiden hyvä tuntemus.

Pohjois-Karjalassa alueellisella yhteistyöllä on vahva perusta. Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen aikana yhteistyö oli tiivistä, sujuvaa ja perustui vahvaan maakunnan olosuhteiden, toimijoiden ja kehittämistarpeiden tuntemukseen. Tätä hyvää yhteistyön perinnettä on tärkeää vaalia myös uudessa rakenteessa. Uusi rakenne tarjoaa mahdollisuuksia hyödyntää aiempaa laajemmin eri alueiden asiantuntemusta ja osaamista. Samalla on tärkeää huolehtia siitä, että Pohjois-Karjalan toimintaympäristöä, toimijoita ja erityispiirteitä koskeva tuntemus välittyy riittävän vahvasti myös niihin elinvoimakeskuksiin, jotka hoitavat maakuntaa koskevia tehtäviä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä, että uuden toimintamallin vakiintuessa kiinnitetään huomiota maakuntakohtaisen yhteistyön vahvistamiseen ja eri alueiden tilanteeseen perehtymiseen. Tiivis vuoropuhelu maakunnan toimijoiden kanssa tukee myös elinvoimakeskusten asiantuntijoiden työtä ja auttaa tunnistamaan alueiden erilaisia tarpeita. Näin voidaan hyödyntää sekä uuden rakenteen tarjoamaa laajempaa asiantuntemusta että aiemman alueellisen yhteistyön vahvuuksia.

Toimiva kumppanuus maakuntaliittojen ja elinvoimakeskusten välillä luo hyvät edellytykset sille, että alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet sekä EU-rahoituksen mahdollisuudet voidaan yhdistää vaikuttavasti maakuntien kehittämistarpeisiin. EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteuttamisen näkökulmasta on tärkeää huolehtia siitä, että päätöksenteko, neuvonta ja asiantuntijapalvelut ovat alueiden ja asiakkaiden näkökulmasta mahdollisimman sujuvasti saavutettavissa. Uuden toimintamallin vakiintuessa on hyödyllistä seurata myös resurssien kohdentumista eri alueille ja sitä,

miten maakuntien erilaiset lähtökohdat ja erityispiirteet voidaan ottaa toiminnassa huomioon.

Yritysten näkökulmasta keskeinen kysymys on rahoitusprosessien sujuvuus ja käsittelyn nopeus. Yritysten kehittämishankkeissa rahoituspäätösten oikea-aikaisuudella voi olla huomattava merkitys investointien ja muiden kehittämistoimenpiteiden käynnistymiselle. Sujuva ja mahdollisimman oikea-aikainen rahoitusprosessi tukee yritysten mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja vahvistaa samalla maakunnan elinvoimaa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitääkin tärkeänä, että yritysrahoituksen sujuvuus ja kohtuulliset käsittelyajat ovat yksi elinvoimakeskusten toiminnan kehittämisen painopisteistä. Uudistuksen jatkokehittämisessä olisi hyödyllistä seurata yritysrahoituksen käsittelyaikoja ja tunnistaa yhdessä keinoja, joilla rahoitusprosesseja voidaan edelleen sujuvoittaa. Tämä tukisi osaltaan uudistuksen keskeistä tavoitetta edistää yritysten kasvua, uudistumista ja alueiden elinvoimaa.

Usean entisen ELY-keskuksen tehtävien kokoaminen laajempiin elinvoimakeskuksiin korostaa maakuntaliittojen roolia alueellisen näkökulman ja paikallistuntemuksen välittäjänä. Valtion aluehallinnon rakenteiden muuttuessa maakuntaliittojen alueensa, kuntiensä ja muiden alueellisten toimijoidensa tuntemus voi osaltaan tukea elinvoimakeskusten työtä ja alue- ja rakennepolitiikan vaikuttavaa toteuttamista. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää hyödyllisenä maakuntaliittojen ja elinvoimakeskusten välisten maakuntakohtaisten yhteistyörakenteiden säilyttämistä ja edelleen kehittämistä. Niiden avulla voidaan tukea strategisen aluekehittämisen, EU-rahoituksen toimeenpanon ja hankkeiden neuvonnan yhteensovittamista kunkin alueen tarpeisiin.

Hyviä lähtökohtia tälle yhteistyölle tarjoavat jo olemassa olevat rakenteet, kuten maakuntaohjelmatyö, maakunnan yhteistyöryhmän toiminta, alueelliset kehitysnäkymät, työvoimabarometri sekä aluekehittämiskeskusteluihin ja maakuntaohjelman seurantaan liittyvä maakunnan tilanne- ja kehityskuva. Maakuntakohtainen valmistelu, läpinäkyvä rahoitusseuranta ja säännöllinen vuoropuhelu voivat osaltaan vahvistaa eri toimijoiden yhteistä tilannekuvaa. EU-rahoituksen suuntaamisessa maakuntaohjelma, älykkään erikoistumisen painotukset ja puhtaan siirtymän tarpeet tarjoavat luontevan alueellisen perustan.

Elinvoimakeskusuudistuksen vaikutuksia on tässä vaiheessa vielä liian varhaista arvioida kattavasti, sillä Itä-Suomen elinvoimakeskuksen uusi organisaatio ja sen avainhenkilöt ovat aloittaneet tehtävissään vasta kesällä 2026. Uuden organisaation ja toimintatapojen vakiintuminen edellyttää luonnollisesti aikaa. Toimeenpanon edetessä olisi hyödyllistä seurata, miten tehtävien sijoittuminen eri yksiköihin sekä elinvoimakeskusten ja lupa- ja valvontaviraston kesken toimii käytännössä. Seurannassa voidaan kiinnittää huomiota esimerkiksi vastuunjaon selkeyteen, palvelujen saavutettavuuteen, asioinnin sujuvuuteen ja käsittelyaikoihin. Näin mahdollisiin kehittämistarpeisiin voidaan vastata uuden toimintamallin vakiintuessa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia tarkastellaan hallinnollisten tavoitteiden rinnalla aluekehittämisen tuloksellisuuden, maakuntien ja valtion välisen kumppanuuden sekä EU-rahoituksen vaikuttavuuden näkökulmasta. Olennaista on myös arvioida, miten hyvin uusi toimintamalli palvelee alueiden yrityksiä, kuntia ja muita toimijoita sekä tukee käytännössä alueiden kehittämistä.

Alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanossa hyödynnetään yhä enemmän yhteisiä tietopohjaisia kriteerejä, tietojärjestelmiä, paikkatietoa, automaatiota ja tekoälyä. Näiden ratkaisujen avulla voidaan parhaimmillaan parantaa tietopohjaa, yhdenmukaistaa toimintatapoja ja tehostaa hallinnollisia prosesseja.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä keskushallinnon roolia alue- ja rakennepolitiikan valtakunnallisen johdonmukaisuuden, yhdenvertaisten toimintatapojen ja tietopohjaisen päätöksenteon varmistamisessa. Keskushallinnossa tehtävä säädös-, ohjaus- ja kehittämistyö sekä panostukset yhteisiin tietojärjestelmiin ja uusiin teknologioihin luovat parhaimmillaan vahvan perustan vaikuttavalle toimeenpanolle eri puolilla Suomea.

Samalla alueilla oleva asiantuntemus ja paikallistuntemus voivat merkittävästi täydentää valtakunnallista tietopohjaa. Uudistuksen jatkokehittämisessä olisi tämän vuoksi hyödyllistä tarkastella, miten valtakunnallisia tietojärjestelmiä, yhteisiä toimintatapoja ja uusia teknologioita voidaan yhdistää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti alueilla toimivien asiantuntijoiden osaamiseen.

Tavoitteena tulisi olla toimintamalli, jossa modernien menetelmien avulla tuotettu tieto, teknologian tarjoamat mahdollisuudet ja alueellinen asiantuntemus täydentävät toisiaan. Myös toiminnan tehokkuutta arvioitaessa on hyvä tarkastella hallinnollisten prosessien ohella käytännön tuloksia ja vaikuttavuutta. Näin voidaan muodostaa mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva siitä, miten hyvin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpano tukee sille asetettuja tavoitteita.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää tärkeänä, että kokonaisvaltainen vaikuttavuus on keskeinen lähtökohta myös elinvoimakeskusuudistuksen arvioinnissa. Aluekehityksessä tarvitaan valtakunnallisen ja tieteellisen tietopohjan yhdistämistä alueiden olosuhteiden ja paikallisen tiedon tuntemukseen. Näiden eri näkökulmien yhdistäminen tarjoaa parhaat edellytykset sille, että toimeenpanossa voidaan huomioida alueiden erilaiset lähtökohdat ja kehittämistarpeet.

Elinvoimakeskusten ja maakuntaliittojen välisessä uudessa kumppanuudessa maakuntaliitot voivat tuoda valmisteluun ja toimeenpanoon aluelähtöisyyttä, paikallista tietoa ja alueiden erityisolosuhteiden tuntemusta. Samalla maakuntaliitoilla on keskeinen rooli alueiden EU-vaikuttamisessa sekä kansainvälisten verkostojen ja yhteistyörakenteiden hyödyntämisessä aluekehittämisen tukena.

Toimiva ja tiivis kumppanuus tarjoaa mahdollisuuden yhdistää valtionhallinnon ja maakuntien vahvuudet. Maakuntien asiantuntemuksen sekä EU- ja kansainvälisen

yhteistyön kautta rakentuvien yhteyksien järjestelmällinen hyödyntäminen valmistelussa, rahoituksen suuntaamisessa ja toimeenpanossa voi osaltaan vahvistaa elinvoimakessuudistuksen tavoitteiden toteutumista.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee uudessa toimintamallissa mahdollisuuksia vahvistaa valtion ja maakuntien välistä yhteistyötä. Uudistuksen vakiintuessa on tärkeää jatkaa avointa vuoropuhelua ja kehittää toimintatapoja saatujen kokemusten pohjalta. Näin voidaan yhdessä varmistaa, että uudistus tukee mahdollisimman hyvin aluekehittämisen tuloksellisuutta, yritysten kasvua ja uudistumista, kestävää luonnonvarojen käyttöä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä EU-rahoituksen vaikuttavaa käyttöä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Markus Hirvonen
maakuntajohtaja

Lisätietoja:

Pia Pitkänen, aluekehitysasiantuntija

etunimi.sukunimi@pohjois-karjala.fi, puh. 040 559 2210

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Voitte tarkastaa allekirjoituksen oikeellisuuden kirjaamosta.